

INTERNATIONAL JOURNAL OF POLITICAL STUDIES

ULUSLARARASI
POLİTİK ARAŞTIRMALAR DERGİSİ

August 2019, Vol:5, Issue:2
e-ISSN: 2149-8539

Ağustos 2019, Cilt:5, Sayı 2
p-ISSN: 2528-9969

journal homepage: www.politikarastirmalar.org

KİTAP DEĞERLENDİRMESİ

DÜNYA SİYASETİNDE AFRIKA 4

Asena BOZTAŞ

Dr.Öğr.Üyesi, Sakarya Uygulamalı Bilimler Üniversitesi, aboztas@sakarya.edu.tr

Dünya Siyasetinde Afrika 4 eseri, sadece siyasi değil toplumsal, ekonomik ve jeopolitik gibi birçok açıdan Afrika'yı değerlendirmekte ve gizemli ve pek bilinmeyen Kara Kıta hakkında akıllardaki birçok soruya yanıtlar vermektedir. Hem uluslararası hem de ulusal nitelikte özgün makalelerin toplandığı literatür açısından oldukça değerli olan eser, kısaca “Neden Dünya Siyasetinde Afrika önemlidir?” sorusunu yanıtlar.

Toplam 20 bölümden (makale) oluşan kitap, birinci bölümünde “Orta Afrika Panoraması: Siyaset-Toplum-Ekonomi” başlığıyla dikkat çekmektedir. Bu bölümde Angola, Çad, Ekvator Ginesi, Gabon, Kamerun, Kongo Cumhuriyeti, Kongo Demokratik Cumhuriyeti, Orta Afrika Cumhuriyeti ve Sao Tome ve Principe devletleri siyaset-ekonomi ve toplumsal yapılarıyla Ramazan Özey tarafından kaleme alınmıştır.

2. Bölümünde Sedat Aybar, “Küresel Ekonomi Politik Perspektifinden Afrika'nın Yeniden Paylaşımı ve Türkiye” başlığı altında Afrika'nın post kolonyalist düzende yeniden paylaşımı ve küresel güçlerin çekim merkezinde oluşuyla birlikte Türkiye'nin de odağında olduğu gerçeği kavramsal çerçeveye ile sunmuştur.

“Japonya'nın Afrika Politikası” başlığıyla 3. Bölüm, Elem Eyrice Tepeciklioğlu ve Ali Onur Tepeciklioğlu tarafından Japonya-Türkiye ilişkileri siyasi ve ticari boyutlarıyla ve resmi kalkınma yardımlarıyla ele alınmıştır.

4. Bölümde Haydar Efe, “Avrupa Birliği'nin Ortak Afrika-Avrupa Birliği (AB) Stratejisi ve Afrika-AB Stratejik Ortaklığının Geleceği” başlığı altında Afrika-AB ilişkilerinin tarihsel sürecini ve güncel durumunu anlaşmalar (Lome Sızlaşması, Cotonou Anlaşması) ve belgeler (Afrika-AB Stratejik Ortaklık Belgesi, Afrikalı Göçmen Sorunu çözümü için önlemler) üzerinden değerlendirmektedir.

5. bölümde “Afrika'nın Zengin Ama Fakirleşen Ortağı: Suudi Arabistan Krallığı” başlığıyla Afrika'nın ve Suudilerin ortak sorunlarına ve bu durumların ikili ilişkilerdeki etkilerine yer verilmiştir. Bu çerçevede Esra Pakin Albayrakoğlu, Suudilerin Afrika'da yaymaya çalıştığı Vehhabiliğin zamanla Afrika'da Cihadi Vehhabiliğe dönüştüğü, Gıda ve insan güvenliği sorunu ile Katar ve Yemen Krizlerinin etkilerini ele alınmıştır.

6. bölümde İsmail Ermağan ve Burak Gümüş, “İran'ın Afrika Politikası ve Nijerya'daki Şiilik Faaliyetleri” başlığında Gramsyan yaklaşım çerçevesinde bir teorik alt yapı oluştururken bunun üzerine İran'ın Afrika politikasını inşa etmişlerdir. İnşa sürecinde etkin Amerika Birleşik Devletleri, İsrail ve Suudi Arabistan'ın yadsınamaz etkilerine yer vermişlerdir. Bununla birlikte İran'ın Kıta ile ilişkilerini 3 temel ayak (Tarihsel arka plan, diplomatik ilişkiler, ekonomi-ticaret ilişkileri) üzerine oturtan yazarlar,

daha sonra Nijerya bağlamında değerlendirmeleri başlıklar halinde sunmuşlardır. Bu kapsamda makalede özellikle İkili ilişkilerde Mezhepsel (Şii) Politikaları detaylı olarak ele alınmıştır.

7. bölümde “Senegal Ülke Analizi”, Emrullah Yalçın tarafından tarihsel arka plan, ülke özellikleri ve dış politikası çerçevesinde özgün bir şekilde incelenmiş ve okuyucuya takdim edilmiştir.

8. bölümde Hakan Aydın’ın “Eleştirel Perspektifle Sudan ve Güney Sudan’ı Anlamak” başlığıyla kaleme aldığı makalesi, daha çok tarihsel süreç analizine dayanırken Darfur Sorunu, petrol sorunu ve küresel güçlerin etkisi gibi İki ülke arasındaki sorunlara eleştirel bir bakışla birlikte olası çözüm önerilerini de sunmaktadır.

9. bölümde Mürsel Bayram’ın “Burundi’deki Siyasal İktidar Mücadelelerinin Etnisite Faktörüyle İlişkisi” makalesinde, Burundi siyasetinin tarihsel yapısı ve dinamikleri ile eski sömürgeci güçleri olan Almanya ve Belçika dönemleri ele alınmıştır. Bağımsızlık Sonrası Hutu-Tutsi hizipleşmesi ve bölgeselleşen çatışmalardaki ülkede yaşananlar etnik siyaset bağlamında değerlendirilerek Afrika hakkında lezzetli bir okuma fırsatı yaratmaktadır.

10. bölümde “Tunus’ta Devrim ve Demokrasi” makalesiyle Murat Aktaş, Tunus’un çalkantılı tarihsel sürecini hükümetler, seçimler ve demokrasi tartışmalarıyla birlikte objektif perpektiflerden sunmaya çalışmıştır.

11. bölümde “Etiyopya-Somali İlişkileri: Ogaden Savaşı” Cihan Daban tarafından kaleme alınırken öncelikle Afrika Kıtası’na genel bir bakış sunulmaktadır. Sonrasında Etiyopya’nın tarihsel, toplumsal ve ekonomik yapısı incelenmiştir. Son olarak Ogaden bölgesinin sömürgecilik sürecinde Etiyopya’ya bırakılmasının zamanla krize dönüştüğünü detaylı bir şekilde ele alan makale İki Afrika ülkesi arasındaki ilişkileri inceleyen özgün bir eser niteliği taşımaktadır.

12. bölümde “Afrika’da Büyük Limanlar: Jeo-Stratejik, Jeo-Ekonomik ve Jeo-Politik Özellikleri” başlığıyla Asena Boztaş, Afrika’daki tüm limanları genel olarak değerlendirdikten sonra liman özelliklerine göre büyük limanlar niteliğinde olan Afrika’da ticaretin kalbi niteliğinde işleyen 10 limanı (Said, Durban, Tanca-Med, İskenderiye ve El-Dekheila, Cape Down, Luanda, Mombasa, Lagos, Abidjan, Cibuti) Kıta’nın ekonomik ve jeo-stratejik açıdan önemiyle birlikte incelemektedir.

13. bölümde “Afrika’da Terör: “Kara” Kıtada Sessiz Paylaşım Savaşları” başlığıyla Sait Yılmaz, Afrika’daki terör sahnesinin hazırlanışı, süreci ve geleceğini yerel, bölgesel ve uluslararası güç unsurlarını da gözeterek ele almıştır.

14. bölümde “Afrika: Gine Körfezi’nin Jeopolitiği ve Amerika Birleşik Devletleri’nin Politikaları” makalesi Fransızcadan çeviri bir makale olup, jeo-stratejik ve jeo-ekonomik açıdan önemini arttıran Gine Körfezi’nin zenginliğine ve ABD’nin bölge üzerindeki politikalarına yer vermektedir.

Tüm toplumlarda olduğu gibi kadın toplumun temel yapı taşıdır ve kadına değer veren toplumlar gelişirler. Bu bağlamda Afrika’da kadına yönelik “Afrika ve Kadın Sünneti” makalesiyle 15. bölümde Senem Soyer, Afrika’daki önemli bir soruna dikkat çekmiştir. Afrika’da kadın olmanın zorluklarıyla birlikte kadın sünnetini tüm yönleriyle ele almaktadır.

Hamdi Genç ve Emre Saygın “Kuzey Afrika Ülkelerinde Devlet ve Ekonomi: Tunus, Cezayir ve Fas” çalışmasıyla Kitabın 16. Bölümünde bu 3 ülkeyi coğrafi, beşeri, ekonomik göstergeler üzerinden değerlendirirken devlet-ekonomi ilişkilerini tarihsel arka planıyla ve kurumsal belirleyicileriyle sunmuştur. Bununla birlikte bu ülkelerdeki kamu-özel sektör girişimleri ve reformlar da özgün nitelikteki makaleyi etkin ve verimli kılmaktadır.

Gülfer Vural “Afrika’da Ülke Ekonomileri: Kenya ve Angola’nın Makroekonomik Analizi” çalışmasında hem Kenya hem de Angola’nın ekonomik yapıları, işsizlik, para politikaları, enflasyon, gayrisafi Milli Hasıla, ticaret ve entegrasyon, maliye politikaları ve döviz kurları olarak

incelemiştir. Yapılan Makroekonomik analiz neticesinde tarıma dayalı ülke yapılarının, kuraklık benzeri kötü hava koşullarında ortaya çıkan enflasyon ve dalgalı döviz kurları, işsizlik gibi etkenlere yol açtığı ifade edilerek Afrika'nın finansal ve ekonomik boyutuna yer verilmiştir.

18. bölümde “Türkiye'nin Afrika'daki Sivil Gücünü Anlamada Ticaretin Rolü” makalesiyle Emel Parlar Dal, Ali Murat Kurşun ve Hakan Mehmetçik, ticaretin nasıl bir sivil güç enstrümanı olduğunu, Türkiye'nin Afrika Açılımında ticareti nasıl sivil bir güç olarak kullandığını akıcı ve anlaşılır bir şekilde anlatmıştır.

19. bölümde Hakan Mehmetçik ve Ferit Belder “Türkiye'nin Afrika'ya Açılan Kapısı: Somali” başlıklı çalışmada Türkiye-Somali ilişkilerinin temel dinamiklerini ve Türk dış politikası açısından önemine yer vermişlerdir.

Son olarak 20. bölümde Ayhan Nuri Yılmaz ve Gökmen Kılıçoğlu “Türkiye'nin Afrika'daki Yumuşak Gücü ve Kıtadaki Artan Etkisinin Analizi” başlığıyla yazdıkları makalede Afrika üzerine genel değerlendirmelerde bulunduktan sonra, yumuşak güç ve kamu diplomasisi tanımları ile bir çerçeve oluşturmuşlardır. Daha sonra Türkiye'nin Afrika Kıtasına yönelik kamu diplomasisini medyadan eğitime, vakıflardan kamu kurumlarına kadar tüm yönleriyle inceleyerek okuyucuya farklı ve özgün bir perspektif sunmuştur.

Farklı perspektifler ve özgün makaleleriyle hem akıcı hem de yalın diliyle okuyucuya hem akademik hem de genel kültür bağlamında önemli katkılar sağlayacak olan Dünya Siyasetinde Afrika 4, baş ucunuzdan ayırmak istemeyeceğiniz bir kitap niteliğindedir.